

2020-11-19

Ert dnr:
Ju2020/03136/L4Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Markus Planmo
Pia Holmstrand
Ulrika AppelbergJustitiedepartementet
10333 STOCKHOLM

Framställan från Transportstyrelsen om ändringar i säkerhetsskyddsregleringen

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tillstyrker föreslaget om ändringarna i 3 kap 4 § säkerhetsskyddslagen (2018:585) samt 5 kap 8 § säkerhetsskyddsförordningen (2018:658) som rör säkerhetsskydd för personal inom luftfartsskyddet vid flygplatser som ägs eller drivs av kommuner och regioner med motiveringen att:

- Inplacering av personal i säkerhetsklass behöver harmoniera med de krav på säkerhetsprövning som följer av internationellt åtagande om säkerhetsskydd enligt EU-rättsligt regelverk för luftfartsskydd. Transportstyrelsen är ansvarig myndighet enligt förordning (1994:1808) att utföra de uppgifter som åligger Sverige enligt gemensamma EU-regler och som del i det blir det även lämpligt att de ansvarar för beslut om flygplatspersonalens säkerhetsskydd.
- Transportstyrelsen har haft motsvarande ansvar enligt tidigare säkerhetsskyddslagstiftning (1996:627) och har därmed kompetens och rutiner inom området.
- Förslaget medför att handläggning av ärenden om registerkontroll och beslut om inplacering i säkerhetsklass 2 och 3 för personal inom luftskyddet genomförs på ett likartat sätt oberoende av flygplatsens driftsform.

SKR betonar att den föreslagna förändringen enbart rör personal som berörs av luftfartsskyddet. Verksamhetsutövaren har motsvarande ansvar för att vidta erforderliga säkerhetsskyddsåtgärder för övrig flygplatspersonal.

SKR understryker behovet av att den föreslagna förändringen kompletteras med att Transportstyrelsen utarbetar en process som förtydligar hur samarbete och informationsutbyte mellan flygplatsens verksamhetsutövare och myndigheten ska genomföras på ett säkert sätt. Vidare behöver de närmare ansvarsförhållandena för flygplatsers säkerhetsskydd mellan myndigheten och verksamhetsutövaren förtydligas efter att dessa bemyndiganden givits Transportstyrelsen.

SKR anser också att Transportstyrelsen behöver förtydliga hur den grundutredning som avses i 3 kap. 4 § säkerhetsskyddslagen (2018:585) ska genomföras samt ge inriktning till verksamhetsutövarens säkerhetsskyddsanalys enligt 2 kap 1 § säkerhetsskyddslagen (2018:585) för att säkerställa att myndigheten och verksamhetsutövaren har en likartad bild över flygplatsens säkerhetsskyddsarbete och som del i det personalsäkerheten.

SKR vill betona vikten av att Transportstyrelsen förtydligar vilka uppgifter och handlingar som myndigheten behöver från verksamhetsutövaren för att fatta beslut om inplacering i säkerhetsklass och göra den slutliga bedömningen. Myndigheten behöver också beskriva hur dessa uppgifter ska förmedlas mellan flygplatsens verksamhetsutövare och myndigheten på ett säkert sätt.

SKR förutsätter att den föreslagna ändringen inte innebär ökade kostnader för verksamhetsutövaren.

SKR vill särskilt understryka att säkerhetsskyddsarbetet i kommuner och regioner ständigt utvecklas genom t ex kompetensutveckling, nyrekrytering men även genom att arbetsprocesser och rutiner tas fram för verksamhetens säkerhetsskydd. Detta borgar även för att de kommunalt och regionalt drivna flygplatsernas säkerhetsskyddsarbete ständigt förbättras och utvecklas och som del i det även arbetet med personalsäkerheten.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Transportstyrelsens olika roller

I enlighet med nya säkerhetsskyddslagstiftningen, som trädde i funktion den 1 april 2019, har Transportstyrelsen ansvar för att besluta om placering i säkerhetsklass 2 och 3 för personal vid flygplatser som drivs av enskilda eller statliga verksamhetsutövare. Utöver det ansvaret har myndigheten även till uppgift att meddela föreskrifter och utöva tillsyn över säkerhetsskyddet.

En stor andel av landets flygplatser drivs idag av kommuner och regioner. I och med det nya förslaget kommer Transportstyrelsen att, utöver ansvaret för utfärdande av föreskrifter och tillsyn, även ha ansvar för beslut om placering i säkerhetsklass, registerkontroll och slutlig bedömning av personalens lämplighet. Det medför att myndigheten ges hela ansvaret från regelutgivning, beslut om personalens säkerhetsskydd till tillsyn.

SKR ser behov av att Transportstyrelsen förtydligar gränsdragningen mellan myndighetens olika roller, särskilt vad avser ansvar för hantering och beslut om inplacering i säkerhetsklass för personal inom luftfartsskyddet vid flygplatser som drivs av kommuner och regioner.

Ansvarsprincipen

I enlighet med 2 kap. 1 § säkerhetsskyddslagen (2018:585) ska den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet även ansvara för att utreda behovet av säkerhetsskydd (säkerhetsskyddsanalys). Med analysen som grund ska sedan verksamhetsutövaren planera och vidta de säkerhetsskyddsåtgärder som behövs vad avser informations-säkerhet, fysisk säkerhet och personalsäkerhet.

Som konsekvens av den föreslagna ändringen föreslås Transportstyrelsen ta över ansvaret för säkerhetsprövning för den personal som arbetar inom luftfartsskyddet,

medan verksamhetsutövaren har kvar motsvarande ansvar för övriga personal-kategorier på flygplatsen. Mot den bakgrunden behöver Transportstyrelsen utarbeta en processbeskrivning som beskriver hur arbetet med flygplatspersonalens säkerhetskvalitet ska genomföras för att skapa kvalitetssäkrade rutiner och ett likartat arbetssätt, oavsett vem som ansvarar för säkerhetsprövning och inplacering i säkerhetsklass.

Verksamhetsutövaren ansvarar för rekrytering av personal till flygplatserna och har därigenom både arbetsrättsligt och arbetsmiljöansvar för anställd personal. I syfte att förtydliga på vilket sätt den föreslagna förändringen kommer att beröra rekryteringsprocessen behöver Transportstyrelsen förtydliga vilka uppgifter de behöver från verksamhetsutövaren för att kunna besluta om luftfartsskyddets personals inplacering i säkerhetsklass.

Transportstyrelsen behöver också utarbeta övergångsbestämmelser eller liknande som beskriver hur flygplatsens redan inplacerad personal i säkerhetsklass berörs av den föreslagna förändringen.

Vidare behöver Transportstyrelsen i enlighet med kraven i 3 kap 3 § säkerhetskvalitetsskyddslagen (2018:585) utarbeta en vägledning för hur säkerhetsprövningen ska följas upp och vid behov omprövas under den tid som personalen deltar i en säkerhets-känslig verksamhet.

Ansvar för säkerhetsprövning av inhyrd personal

Transportstyrelsen har inte närmare beskrivit hur arbetsprocessen för säkerhetsprövning av företag och inhyrd personal vid flygplatserna ska genomföras. Vid många av landets flygplatser anlitas externa aktörer för vissa uppgifter inom luftfartsskyddet. Transportstyrelsen behöver ta fram rutiner och vägledning för hur den arbetsprocessen och ansvarsfördelning mellan myndigheten och verksamhetsutövaren ska utformas.

Finansiering

Av Transportstyrelsens konsekvensbeskrivning framgår att myndigheten inte tillförs någon ny uppgift eftersom de redan har ett utpekat ansvar enligt förordning (1994:1808) om behöriga myndigheter på den civila luftfartens område och även ska utföra de uppgifter som åligger Sverige enligt det gemensamma EU-regelverket för luftfartsskyddet. Transportstyrelsen har redan finansiering för de kostnader som den föreslagna förändringen kan komma att leda till. SKR förutsätter därför att förslaget inte innebär att Transportstyrelsen kan ta ut avgifter från kommuner och regioner, som därmed kan leda till ökade kostnader för verksamhetsutövaren.

Sveriges Kommuner och Regioner

Staffan Isling

Gunilla Glasare